

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

E-misszió
Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

A Paszabi kubikgyödrök (HUHN20043) különleges természetmegőrzési terület fenntartási terve

Nyíregyháza
2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner

E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Szigetvári Csaba

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Csipkés Roland

Dr. Forgács Zoltán

Hauberger Júlia

Juhász Krisztina

Juhász Krisztina

Lukács Attila

Somlai Tibor

Tóth Pál

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai.....	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
2. Veszélyeztető tényezők.....	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	17
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	17
3.2.4. Kutatás, monitorozás	18
3.2.5. Mellékletek	20
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	21
3.3.1. Agrártámogatások.....	21
3.3.2. Pályázatok.....	21
3.3.3. Egyéb.....	21
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	21
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	21
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	22
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	26
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	28
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	29
1.1. Környezeti adottságok.....	29
1.1.1. Éghajlati adottságok	29
1.1.2. Vízirajzi adottságok	29
1.1.3. Talajtani adottságok	29
1.2. Természeti adottságok.....	29
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	30
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	31
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	32
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	36
1.3. Területhasználat	36
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	36
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	36
1.3.3. Területhasználat és kezelés.....	36
2. Felhasznált irodalom	39
3. Térképek.....	40

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Paszabi kubikgödrök különleges természetmegőrzési terület (KTT)
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20043
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	19,15 ha
--------------------------------	----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

A területen jelölő élőhely nem fordul elő.

1.4.2. Jelölő fajok

- Métélyfű (*Marsilea quadrifolia*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Vágó csík (*Cobitis taenia*)
- Vidra (*Lutra lutra*)

1.5. Érintett települések

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye: Paszab, Tiszabercel

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület az Országos Ökológiai Hálózat ökológia folyosó övezetével (100%) átfed.

A tervezési terület nem érint különleges madárvédelmi területet.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területrendezési terve - 19/2011 (XII.1.) rendelet
- Paszab község településszerkezeti terve - 24/2006. (V.31.) határozat
- Paszab község szabályozási terve és helyi építési szabályzat - 6/2006. (VI.1.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési területen üzemtervezett erdő nem található.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/5. Szabolcs-Szatmár-beregi apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Nimród Vadásztársaság, Gávavencsellő (15-850510-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Felső-Tisza alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve - Közreadta a FETIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv a tervezési területre nem vonatkozik.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagyága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	egyéves vagy évelő lágyszárú növénytermesztés	M	6	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) – A tervezési terület szegélyi részén szántóművelés folyik. Itt előfordulhat a mocsári teknős fészkek kiszántása.
E01	városi környezet, lakóterület	M	100	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) – A lakóterület közelsége állandó zavarást jelent az emberi közelséget kerülő fajok számára. A fény- és hangszennyezés, a gyakori emberi jelenlét. A kóborló, és szaporodóhelyet kereső egyedeknek emberi és agrárkörnyezetben kell mozogniuk, ami növeli az elhullás veszélyét.
E03	szemét, hulladék	M	5	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) – A terület számos részén előfordul különféle fajtájú és mennyiségű hulladék illegális elhelyezése. A hulladék az élővízkesetleges szennyezése révén az összes vízhez kötött jelölő faj számára potenciális veszélyt jelent.
F02.03.02	horgászat	L	60	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) – A mocsári teknős esetleges megakasztása horoggal a seb elfertőzése révén az egyedek pusztulását okozhatja. A horgászok nagyobb számú rendszeres jelenléte megzavarhatja az állatokat táplálkozásukban, vagy a számukra létfontosságú napozási tevékenységben. Vidra (<i>Lutra lutra</i>). – A horgászok nagyobb számú rendszeres jelenléte megzavarhatja az állatokat táplálkozásukban, szaporodásukban, ami hozzájárulhat ahhoz, hogy a megalapozó felmérés időszakában (2013) a faj nem volt jelen a területen..
I01.	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	15	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>) – A töltéseken terjedésnek indult inváziós, gyors növekedésű cserjefajok – gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Eleagnus angustifolia</i>) – és magas növésű lágyszárúak – cseh óriáskeserűfű (<i>Fallopia x bohémica</i>) – a fokozott árnyékoló hatásuk révén erősen lecsökkentik a víztesteknek a jelölő növényfaj számára alkalmas partközeli nyílt, kiszáradó zónáját. A fényigényes mételyfű ennek következtében visszaszorul az élőhelyen. Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) – A töltéseken terjedésnek indult inváziós, gyors növekedésű cserjefajok – gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), keskenylevelű ezüstfa

				(<i>Eleagnus angustifolia</i>) – és magas növésű lágyszárúak – cseh óriáskeserűfű (<i>Fallopia x bohemica</i>) – a parti és töltésvegetáció beárnyékolásával csökkentik a faj számára szükséges alkalmas napozó- és tojásrakóhelyek kiterjedését.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	100	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) – A terület kis kiterjedése miatt elkerülhetetlen, hogy a kóborló, és szaporodóhelyet kereső egyedeknek emberi és agrár környezetben kell mozogniuk. Ez növeli az elhullás veszélyét. Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>) - A vágócsík állományát veszélyeztető hatás a vizek izoláltsága, amely a genetikai keveredés mellett a folyamatos felszíni vízutánpótlást is gátolja, nehezíti.
K01.02	eliszapolódás, feliszapolódás	H	75	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>) – A kubikgödrök eliszapolódása, feltöltődése az összes jelölő faj számára szükséges nyílt vizes felületek kiterjedését csökkenti.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	H	90	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>) – Külső beavatkozás híján a kubikgödrökben a feltöltődéssel párhuzamosan erős nádasodás, helyenként cserjés, rekettyefüzes növényzet térhódítása zajlik. Egyúttal a töltések füves növényzete is kezelés híján erősen cserjésedik. Mindez a szukcessziós növényzet fokozott párologtatása révén meggyorsítja a kiszáradást, az erős árnyaló hatás révén pedig ugyancsak csökkenti a jelölő fajok életterét.
K03.06	háziállatok miatt kialakult antagonizmus	M	100	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) – A közeli lakóterületről elkóborló kutyák jelentősen zavarják a jelölő fajokat normális élettevékenységükben. Esetenként el is pusztíthatják azokat.
Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	100	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) – A környező területeken folyó szántókon történő trágyázás átmosódva tápanyagterhelést okozhat a területen, ami fokozza a vízfelszínek benövényesedését, feltöltődését. A jelölő fajok természetes élettere ezáltal beszűkül.
H.02.07	nem csatornázott területről származó diffúz talajvízszennyezés	M	100	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>) – A környező csatornázatlan területek átmosódás révén tápanyagterhelést okozhatnak a területen, ami fokozza a vízfelszínek benövényesedését, feltöltődését. A jelölő fajok természetes élettere ezáltal beszűkül.

Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	90	Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>) – Az aszály és csapadékmennyiség csökkenése a kubikgödrök egyre gyakoribb és tartósabb kiszáradását okozhatja. Ezáltal a jelölő fajok számára teljesen alkalmatlanná válik az élőhely.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Paszabi kubikgödrök kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A Paszabi kubikgödrök Natura 2000 területen a célállapot, hogy az a jelölő közösségi jelentőségű fajok – mótelyfű (*Marsilea quadrifolia*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), vidra (*Lutra lutra*) - számára alkalmas élőhelyül szolgáljon hosszú távon is, lehetőség szerint összehangoltan a nem jelölő státusú közösségi jelentőségű faj – a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) – továbbá az előforduló egyéb védett fajok védelmének szempontjaival. A megjelölt prioritások szerinti célkitűzések megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a terület természetközeli élőhelyei kiterjedésének, karakterének, természetes biológiai sokféleségének fennmaradása is biztosítható legyen.

A célállapot eléréséhez rendelt célkitűzések:

- A terület egységének, természetközeli élőhelyi sokféleségének megőrzése: szükséges a kubikgödrök mocsári, és vizes élőhelyeinek, a töltések gyepeinek védelme beépítéssel, vonalas létesítmények kialakításával, intenzív hasznosítással, feltöltéssel szemben.
- Szükséges a kubikgödrök vizes élőhelyeinek szukcessziós változatosságát aktív beavatkozással megvédeni. Valamennyi jelölő faj számára elengedhetetlen a nyílt vizes és iszapfelszín megvédelem a túlzott feltöltődéssel, benádasodással, becserjésedéssel szemben, ugyanakkor az előrehaladottabb szukcessziós állapotok (nádas, úszóláp, mocsári cserjés) egymás melletti kiegyensúlyozott arányát indokolt meghagyni.
- A mótelyfű (*Marsilea quadrifolia*) és mocsári teknős (*Emys orbicularis*) számára különösen kedvezőtlen beárnyaló hatás csökkentése érdekében a kubikgödrök töltéseinek becserjésedését, magaskórós gyomokkal való benövését rendszeres legeltetéssel, vagy kaszálással szükséges megelőzni.
- Szükséges a területen az emberi, illetve a település közelsége miatti zavarás mértékét és térbeli mintázatát szabályozni. A káros zavaró hatások (kóborló háziállatok, szomszédos szántóterületeken folyó munka, hulladék- és törmelékelhelyezés) kiküszöbölésére kell törekedni, ugyanakkor az élőhelyek fenntartásához szükséges emberi jelenlét – akár a horgászat bizonyos formáinak – lehetővé tétele.
- A Natura 2000 területre eső szántóterületen a település felől érkező zavaró hatások csökkentése érdekében fásítás, véderdő funkciójú élőhely, valamint gyeplétrehozása javasolt.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). A fajvédelmi, valamint a kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.3. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése (Kezelési egységek – KE)

A kezelési javaslatok esetében élesen el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntes vállalásokat. A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A Paszabi kubikgödrök Natura 2000 területen az előforduló élőhelyek, fontosabb fajok és gazdálkodási módok alapján 3 kezelési egység lehatárolása indokolt, amelyek térképi megjelenítését a 3.2.5 mellékletek fejezet mutatja be. A kezelési egységek lehatárolása a 2013-ban tapasztalt természeti adottságok alapján történt, 1:10.000 alapléptékben. A térképi lehatárolás léptékét figyelembe véve a kezelési egységek határai (különösen nem mesterséges vonalat, pl. szántó-, csatornahatárt követő egységek esetén) nem szigorúan véve rögzítettek, hanem 10-20 méteres átmeneti sávban értelmezhetők. A kezeléseket, beavatkozások gyakorlati tervezésénél emellett figyelembe szükséges venni, hogy a természeti adottságok, élőhelyek spontán változásai miatt a kezelési egységek egymáshoz viszonyított határai megváltozhatnak. A fentiek alapján tehát a kezelési egységek térbeli lehatárolása a fenntartási terv gyakorlati átültetése esetén áttekinthető, iránymutató jellegű információnak tekintendő, aminek pontosítását magán a területen, az adott időszak aktuális állapotának megfelelően kell elvégezni.

KE-1 kezelési egység

A KE-1 kezelési egységhez a területen található kubikgödrök, valamint az azok közötti időszakos vízborítás alatt álló töltések élőhelyei tartoznak. A kezelési egység tartalmazza a Natura 2000 terület összes jelölő fajának alapvető élőhelyeit. A kezelési javaslatok középpontjában a vizes élőhelyeknek a jelölő fajok számára megfelelő állapotban való tartása áll.

(1) Meghatározása: A területen található kubikgödrök, valamint az azok közötti időszakos vízborítás alatt álló töltések élőhelyei.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Ac (álló és lassan áramló vizek hínárnövényzete), B1a (nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások), B1b (úszólápok, tőzeges nádasok és télisásosok), P2a (üde és nedves cserjések), OA (jellegtelen fátlan vizes élőhelyek)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): OB (jellegtelen üde gyepek)
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A területen kifejezett gazdálkodási tevékenység nem folyik. Gazdálkodási jellegű hasznosításként a horgászat kíméletes, a jelölő fajokra, azok élőhelyi igényeire tekintettel levő formái elképzelhetők. A kezelési egység területén fenn szükséges tartani a talajvíz természetes éves dinamikáját követő vízszintváltozást, a kubikgödrök a vegetációs időszakban fokozatosan történő részleges kiszáradását.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével. (V08)
- Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos. (V19)
- Vízborítás és vízszint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos. (V35)
- A nyílt vízfelszín kialakítása érdekében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával). (V48)
- A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni. (V50)
- A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni. (V44)
- A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos. (V62)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó kubikgödrökben, azok fokozatos feltöltődése miatt időszakosan szükséges kotrással eltávolítani az iszapot. Mivel a kotrással járó munkálatok ideiglenesen erős bolygatással járnak, ezért kotrást egyszerre csak kis területen javasolt végezni. A térben jól izolált kubikgödrök mederkarbantartását külön-külön 5-10 év időbeli eltéréssel javasolt végrehajtani. Ezzel egyúttal biztosítható, hogy különböző szukcessziós állapotú mocsári élőhelyek egyszerre legyenek jelen a területen. A mederkotrást javasolt a leginkább feltöltődött, nyílt vízfelületet már nem tartalmazó (illetve részben becserjésedett) kubikgödrökben kezdeni.

Törekedni szükséges 50-70% körüli nádas vagy cserjés növényzettel nem borított vízfelület kialakítására és fenntartására. A nádas visszaszorítására a vegetációs időszakban, kézi módszerrel történő nádvagás javasolható. Kiemelten fontos visszaszorítani a nádat a mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) ismert állományai környezetében (kezelési terv készítésének időszakában a faj a 844630; 316160 EOY koordinátáknak megfeleltethető pont környezetében fordul elő), de a beavatkozás csak a jelölő faj által benőtt felszínek bolygatása nélkül hajtható végre. Kímélendők ugyanakkor a kubikgödörökben kialakult úszóláp jellegű nádas-gyékényes foltok.

A területen gondoskodni szükséges a cserjés, fás növényzet eltávolításáról. Különösen a kubikgödörök peremi részén, illetve az időszakosan vízborítás alatt álló töltéseken indokolt a fás növényzet jelentős megritkítása. A cserjeirtás során a tájidegen fajok példányainak maradéktalan eltávolítására kell törekedni. Ugyancsak maradéktalanul eltávolítandók a cserjék a mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) ismert állományainak 15-20 méteres környezetében Őshonos fajokból kisebb csoportok fenntarthatók, kímélendők az idősebb faegyedek, az esetleg előforduló vadgyümölcsök.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységre vonatkozóan gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok nem merülnek fel.

(7) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén a javasolt beavatkozások a jelölő fajok fennmaradásához szükségesek. A mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) védelmében szükséges fenntartani a a talajvíz természetes éves dinamikáját követő vízszintváltozást, a kubikgödörök a vegetációs időszakban fokozatosan történő részleges, nyílt iszapfelszíneket eredményező kiszáradását.

A területen fontos, hogy megfelelő kiterjedésben legyenek nyílt, náddal és cserjés-fás növényzettel nem borított vízfelületek, ugyanakkor az előrehaladottabb szukcessziós állapotok (nádas, úszóláp, mocsári cserjés) egymás melletti kiegyensúlyozott arányát indokolt meghagyni. A természetes feltöltődési folyamatok miatt ez csak a kubikgödörök időszakos kotrása révén valósítható meg. Amennyiben az egyes kubikgödör egységek kotrása egyenként, 5-10 év időbeli eltolással, azaz több évtizedre elhúzódva történik, azzal biztosítható, hogy a területen a vizes élőhelyek különböző szukcessziós állapotai egyszerre jelen legyenek.

A nádas visszaszorítása a nyílt vízfelület növelése mellett a párologtatás csökkentése, ezáltal a vidra (*Lutra lutra*), a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), és részben a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) számára fontos mélyebb vízfelületek kiterjedésének időbeli tartósságának biztosítása miatt lényeges. A mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) szempontjából különösen fontos a nád borításának csökkentése, mert a jelölő faj a magas, sűrű nádas árnyékolását tartósan nem tudja elviselni. Ugyanakkor, mint számos faj (köztük a jelölő állatfajok) számára fontos búvó- és szaporodóhelyet, a nádasok egy részét fenn kell tartani.

A cserjék visszaszorítása elsődlegesen az árnyalást igen rosszul bíró mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) védelmében szükséges. Szintén nagy jelentőséggel bír a cserjés-fás növényzettől való mentesítés a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) tekintetében, ugyanis az erős cserjésedés miatt a területen lecsökkent az alkalmas tojásrakó helyek és napozó zóna kiterjedése.

KE-2 kezelési egység

A KE-2 kezelési egységhez a kubikgödrök közötti és körüli töltésrendszer vízborítás alá sosem kerülő része tartozik. A kezelési javaslatok a terület gyepként való fenntartását, a túlzott cserjésedéstől valamint az inváziós fajoktól való mentesítését célozzák.

(1) Meghatározása: A kubikgödrök közötti és körüli töltésrendszer vízborítás alá sosem kerülő része.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): OC (jellegtelen száraz-félszáraz gyepek), P2a (üde és nedves cserjések), P2b (kékényes-galagonyás-borókás száraz cserjések)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A területen kifejezett gazdálkodási tevékenység nem folyik. Gazdálkodási jellegű hasznosításként legeltetés vagy kaszálás folytatása jöhet szóba.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék (GY67)
- Legeltethető állatfaj: juh (GY68)
- Legeltethető állatfaj: kecske. (GY69)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell (GY28)
- A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni. (GY82)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén élőhely-rekonstrukciós javaslat nem merül fel.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén szükséges az illegális hulladéklerakók felszámolása, a további hulladékelhelyezés megakadályozása.

(7) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén kezelés hiányában a fás-cserjés növényzet (köztük fokozott eréllyel egyes inváziós fajok) terjedése tapasztalható. A fák és cserjék fokozott árnyalása kedvezőtlen az árnyékolást igen rosszul tűrő métegyfű (*Marsilea quadrifolia*) számára. A gyepek becserjésedésével a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) potenciális tojásrakó helyeinek kiterjedése is csökken, akárcsak a faj számára létfontosságú napozó zónáé. A gyepek megfelelő állapota rendszeres legeltetéssel, esetleg kaszálással fenntartható. Ugyanakkor 5-15% közötti fás-cserjés növényzet meghagyása bűvőhelyként – többek között a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) és a vidra (*Lutra lutra*) szempontjából indokolt. Kiemelten kímélendők az idősebb faegyedek, az esetleg előforduló vadgyümölcsök.

KE-3 kezelési egység

A KE-3 kezelési egységhez szántóként használt, földhivatali nyilvántartás szerint művelés alól kivett területek tartoznak. A kezelési javaslatok célja a kubikgödrök és a település közötti védő funkciójú gyepek zóna létrehozása.

(1) Meghatározása: Szántóként használt, földhivatali nyilvántartás szerint művelés alól kivett területek.

(2) Érintettség vizsgálata:

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): T1 (egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák)
- A kezelési egységben csekély kiterjedésben előforduló egyéb élőhelytípusok (Á-NÉR 2011 kódok szerint): –
- Natura 2000 élőhelyek: –

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok:

A területen a szántóként való fenntartás természetvédelmi szempontból nem javasolható.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

- Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel. (SZ52)
- Tájidegen fűmagkeveréssel történő vetés tilos. (SZ63)

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kubikgödrökhöz közelebb eső sávban gyepesítés, a település felé eső szegélyen védő fasor telepítése javasolható. Mind a gyepek, mind a fasor telepítése esetén őshonos fajok alkalmazása javasolt.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egység területén gazdálkodáshoz nem köthető javaslat nem merül fel.

(7) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat:

A kezelési egység területén az erdőtelepítés nem javasolható.

(8) Kezelési javaslatok indoklása:

A gyepesítés elsősorban a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) szempontjából lényeges, ugyanis jelenleg a kubikgödrök környezetében alig található tojásrakásra alkalmas hely. A szántó helyén a biztonságos gyepesített, tojásrakásra alkalmas zóna segítheti a faj sikeres szaporodását.

A védő fasor telepítése valamelyest csökkenti a lakott terület felől érkező fény- és zajszennyezést, és biztonságosabbá teszi az ember közelségét kerülő fajok – mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*) – mozgását a közeli élőhelyekre.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1. fejezetben, az kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatokkal egységes szerkezetben tárgyalja. Az élőhely-rekonstrukciós javaslatok összefoglalóan a következők: a KE-1 kezelési egységben a kubikgödrök a feliszapolódási, feltöltődési folyamatok miatt időszakos kotrás javasolt, továbbá a nádas és cserjés növényzet visszaszorítása, a nyílt víz- és iszapfelszín helyreállítása igényel élőhelyrekonstrukciós beavatkozást. A KE-3 kezelési egységben a szántóterületek gyepesítése, illetve védő fasor telepítése a javasolt élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési beavatkozás. A fenti beavatkozások részletei a 3.2.1 fejezetben kerülnek részletes kifejtésre.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A tervezési terület jelölő fajainak védelme elsősorban az élőhelyek megfelelő kezelésén keresztül biztosítható, a 3.2.1. fejezetben részletezett élőhelykezelési javaslatok alapján.

A terület jelölő állatfajai közül, a vidra (*Lutra lutra*), a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) számára az élőhely megfelelő vízellátása kritikus tényező. Élőhelyi összefüggéseiből kiragadva mindhárom faj számára kedvezőtlen a külső vízpótlással nem rendelkező kubikgödrök vízdinamikájának az a sajátossága, hogy nincs stabilan magas vízszint, egyes jobban feltöltődött kubikgödrök időről időre (olykor egymást követő több éven át is) kiszáradnak. Ugyanakkor a jelölő növényfaj, a métegyfű (*Marsilea quadrifolia*) létének feltétele az erősebb természetes vízszintváltozás, kiszáradó iszapfelületek jelenléte. A jelölő állatfajokra hivatkozva a külső, stabilan magas vízszintet biztosító vízpótlás ezért mindenképpen elkerülendő. Mivel az említett három jelölő állatfaj faj viszonylag jó migrációs képességű, az időszakos kiszáradást a közeli (a tervezési területen kívül található), stabilabb vízborítású élőhelyeken (elsődlegesen a tervezési területtel szomszédos Belfőcsatorna) át képesek vészolni, és megfelelő időben visszatelepülni.

A métegyfű (*Marsilea quadrifolia*) állományának fenntartása csak aktív beavatkozással lehetséges a területen, mivel kifejezetten pionír fajról van szó, amelyet a természetes szukcessziós folyamatok hatására visszaszorul. A faj jelenleg ismert, illetve potenciális élőhelyei a KE-1 kezelési egység területén találhatóak. Megőrzéséhez elengedhetetlen a konkurenciát jelentő, beárnyékoló mocsári és

cserjés növényzet rendszeres visszaszorítása. Ez megoldható a nádas vegetációs időszakban történő vágásával, a faj élőhelyén a parti mocsári zóna sekély vízborított állapotban szarvasmarhával történő legeltetésével, járatásával, illetve rendszeres cserjeirtással. Egyúttal fenn szükséges tartani a talajvíz természetes éves dinamikáját követő vízszintváltozást, a faj termőhelyeinek a vegetációs időszakban fokozatosan történő kiszáradását. A faj igényeit a fentebb leírtak alapján szolgáló konkrét kezelési javaslatok a KE-1 kezelési egységre vonatkozóan, a 3.2.1 fejezetben szerepelnek.

A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állomány védelme belátható időn belül nem igényel beavatkozást.

A mocsári teknős (*Emys orbicularis*) esetében beavatkozást igényel a tojásrakásra alkalmas helyek, illetve az alkalmas napozó zóna fenntartása, bővítése. Ez részben elősegíthető a kubikgödröket övező töltéseken végzett cserjeirtással, és az ottani gyepek legeltetéssel vagy kaszálással történő fenntartásával (részletes kezelési javaslatok ezzel kapcsolatban a KE-2 kezelési egységben kerülnek kifejtésre). Ugyancsak a faj fenntartásának érdekében javasolt a nyílt vizű felületek kiterjedésének bővítése, a nádas bizonyos arányának megkímélésével (részletes kezelési javaslatok ezzel kapcsolatban a KE-1 kezelési egységben kerülnek kifejtésre).

A tojásrakó helyek a Natura 2000 terület határain belül található, a kubikgödrökkel szomszédos szántóként használt terület gyepesítésével bővíthetők. A lakott területről érkező zavaró hatások részben csökkenthetők védő fasor telepítésével (részletes kezelési javaslatok ezzel kapcsolatban a KE-3 kezelési egységben kerülnek kifejtésre).

A vidra (*Lutra lutra*) számára a terület alkalmasabb élőhelyé tehető, amennyiben egyes kubikgödrökben kotrással helyreállításra kerül a kiterjedtebb és mélyebb vízfelület (részletes kezelési javaslatok ezzel kapcsolatban a KE-1 kezelési egységben kerülnek kifejtésre). A lakott területről érkező zavaró hatások részben csökkenthetők védő fasor telepítésével (részletes kezelési javaslatok ezzel kapcsolatban a KE-3 kezelési egységben kerülnek kifejtésre). Mindazonáltal jelentősebb, a területhez erősen kötődő vidraállomány stabilizálására nincsen jelentős esély.

A vágó csík (*Cobitis taenia*) állandó állományának jelenléte a területen nem igazolható. Tekintettel a faj élőhelyi igényeire, a kis kiterjedésű, állóvizű kubikgödrökben nem alakítható ki a számára stabil élőhely.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Monitorozás:

A tervezés alapját jelentő 1:10.000 léptékű élőhelytérképezés, illetve a jelölő fajokra vonatkozó botanikai és zoológiai felmérés 2013-ban készült el a teljes területre nézve. A további kutatás és monitorozás tekintetében a 2013-as felmérés eredményeit célszerű alapállapotnak tekinteni. A terület élőhelyi viszonyainak monitorozására javasolható 10 évente az NBmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzése.

A jövőben szükséges a területen a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok állományának nyomon követése. A mocsári teknős (*Emys orbicularis*), a vidra (*Lutra lutra*), a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) esetében monitorozásra az NBmR protokoll szerint 3 évente

végzett felmérés javasolható. Ha erre kapacitáshiány miatt nincs lehetőség, akkor minimálisan az 5 évente, az élőhelyterképezéssel összehangolt ciklusokban végzett monitorozás javasolható. A vágó csík (*Cobitis taenis*) monitorozása csak akkor indokolt, ha a faj jelenléte igazolást nyer (a terület élőhelyi viszonyai alapján ennek esélye elhanyagolható).

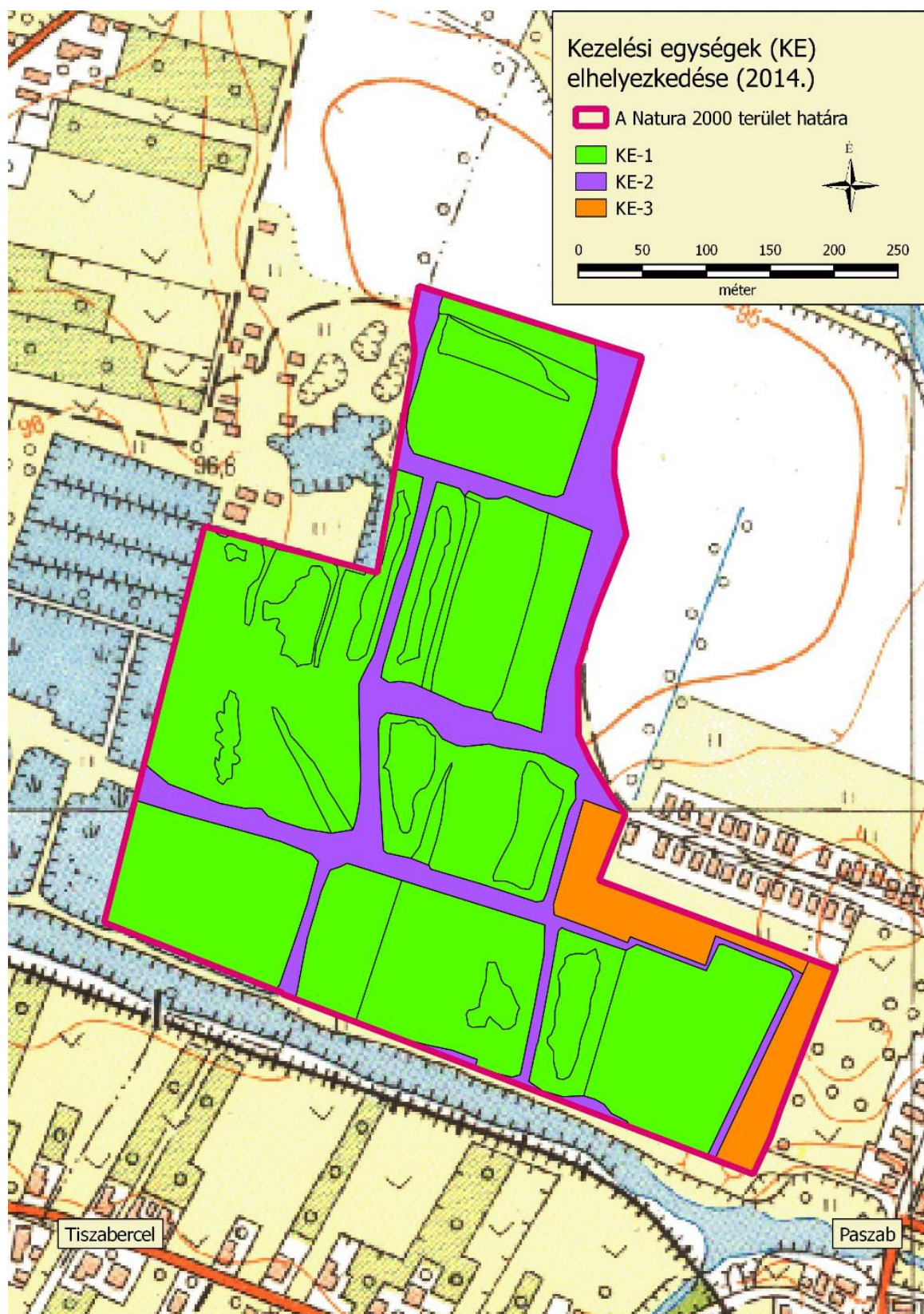
A mételyfű (*Marsilea quadrifolia*) esetében a fenntartási tervet megalapozó felmérések során tapasztalt rendkívül kicsiny állományméret gyakori, lehetőleg évente, de minimálisan háromévenkénti rendszerességgel indokolja a faj monitorozását.

Kutatás:

A tervezési területre vonatkozóan javasolható a kubikgödrökben a vízfelszín illetve a nádas vegetációval vagy üde cserjéssel borított felszín dinamikájának vizsgálata, amelyre költséghatékony volta miatt a légifotó-elemzésen alapuló elemzési módszer ajánlható. Ennek segítségével meghatározhatók azok a helyek, ahol a nyílt vízfelszín csökkenése leginkább előrehaladott (legnagyobb sebességgel történik), és ezért beavatkozást igényel.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Paszabi kubikgödrök (HUHN20043) különleges természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Ezen túl a terület egésze az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetének része is egyben (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület részben állami, részben önkormányzati, részben vadásztársasági tulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszerek

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Paszabi kubikgödrök kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Paszab közigazgatási területét érintve a T3V8E-L-11 fizikai blokkban található. A fizikai blokk területnagyságának megközelítőleg 30%-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető. Maguk a kubikgödrök nem tartoznak a támogatható területek körébe, a Natura 2000 területen belül csupán a szántóként hasznosított csekély kiterjedésű terület (mintegy 1,2 hektár) támogatható.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A Paszabi kubikgödrök területe jellegénél fogva az agrártámogatási rendszer körébe alapvetően nem illeszthető.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területre a természetvédelmi célkitűzések megvalósításával kapcsolatos pályázat nincs folyamatban, sem tervezési fázisban.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Kifejtve a 3.4.2. pont alatti táblázatban, összevontan a kommunikáció címzettjeivel.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszközök:	A kommunikáció címzettjei:	Időpont, helyszín	Egyéb információ
a) terepbejárás	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014.08.01. Paszab	Résztevők száma: 3
b) falufórum	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014.08.01. Paszab	Résztevők száma: 5
d) önkormányzati közzététel	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2014. augusztus, (Paszab, Tiszabercel)	Kifüggesztés darabszáma: 2
e) honlap	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.11.14 -től folyamatosan	http://www.emisszio.hu/n2 + facebookon megosztva
f) érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok	2014. július és augusztus	Kiküldött levelek darabszáma: 65
h) sajtóesemény (sajtótájékoztató, sajtókonferencia)	a) gazdálkodók b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői e) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok o) egyéb indokolt célcsoport: helyi lakosság	2013.12.11. 2014.01.30. 2014.07.30.	10 sajtó-megjelenés

A társadalmi egyeztetés szöveges ismertetése:

- Falufórum időpont és helyszín egyeztetés történt Paszab Község Önkormányzatával.
- A fenntartási terv letölthetővé vált és a véleményezhetőségről cikk jelent meg a kommunikációt végző szervezet honlapján.
- A fenntartási terv véleményezhetőségéről sajtótájékoztató került megrendezésre, melynek eredményeképpen 10 sajtómegjelenés történt (térsvégi televízió, térsvégi rádió, országos hetilap, megyei napilap, internetes hírportálok).
- Az érintettek jelentős köre a fenntartási terv társadalmi egyeztetésének folyamatáról, a tervek véleményezhetőségéről, a véleményezés módjairól és határidejéről postai levélben (és amennyiben az elérhetőség rendelkezésre állt, kiegészítő jelleggel e-mailben is) értesítésre került. Az értesítő levelek célcsoportok szerinti egyedi összeállítással kerültek kiküldésre. A társadalmi egyeztetés során a hatóságoknak és egyéb államigazgatási szerveknek, valamint kezelőknek és egyéb érintetteknek küldött értesítő levelek tartalmazták a kommunikációt végző E-misszió Egyesület által tárgyidőszakban társadalmi egyeztetésre bocsátott összes Natura 2000 terület fenntartási terveinek véleményezhetőségére vonatkozó információkat (terület kód, név, érintett települések, véleményezési határidők stb.). A címzettek köre:
 - Érintett önkormányzatok (2 levél)
 - Natura 2000 támogatást 2011-2014 között igénybe vevő helyben élő gazdálkodók, továbbá a HNPI-től földterületeket bérlő gazdálkodók (6 levél).
 - Azon földrészletek helyben élő magán tulajdonosai, amelyek a tervezési területen belül érintettek a jelölő élőhelyeket és fajokat, valamint kiemelt természeti értéket és/vagy konfliktusforrást hordozó, természetvédelmi szempontból legfontosabbnak ítélt területrészekben (2 levél). (A területen tulajdonosként érintett önkormányzatok és a magyar állam vagyongazdálkodói külön levélben kerültek értesítésre.)
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
 - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal
 - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
 - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
 - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Törvényességi Felügyeleti Főosztály
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
 - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
 - Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi Igazgatóság
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
 - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság

- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi Hivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal, Örökségvédelmi Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Tiszántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Hajdú-Bihar Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Iroda
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei kirendeltség

- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Hajdú-Bihar megyei kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kirendeltség
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Igazgatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Hajdú-Bihar megyei Igazgatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatóság
- Vadásztársaságok Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
- Országos Magyar Vadászkamara Hajdú-Bihar megyei Területi Szervezete
- Hajdú-Bihar megyei Vadgazdálkodók és Vadászok Szövetsége
- Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területi Szervezete
- Vadászok és Vadgazdálkodók Észak-Magyarországi Területi Szövetsége
- Magán Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
- Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Területfejlesztési és Költségvetési Főosztály
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Fejlesztési, Tervezési és stratégiai Osztály
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Hivatala, Terület és Vidékfejlesztési Osztály
- Észak-Alföldi Regionális Tanács
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség Kht.
- Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (2 levél)
- Sporthorgász Egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szövetsége
- Hajdú-Bihar Megyei Horgászszervezetek Szövetsége
- Horgász Egyesületek Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szövetsége
- Erdészeti szakirányítók (19 levél)
- Agrárkamrai tanácsadók (128 levél)
- Falugazdász területi irodák (17 levél)
- Vadásztársaságok (83 levél)
- Vízgazdálkodási társulatok (19 levél)
- Horgász egyesületek (106)
- Halászati hasznosítók (8 levél)
- NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.

- A meghirdetett időpontban és helyszínen megtartásra került a falufórum, melyről emlékeztető és fotódokumentáció készült. A fórumon 5 fő vett részt.
- A meghirdetett időpontban és helyszínen megtartásra került a terepbejárás, melyről jegyzőkönyv készült. A terepbejáráson 3 fő vett részt.
- Az érintett önkormányzatok (Paszab, Tiszabercel) 2014 augusztusában kifüggesztették a fenntartási tervet.
- A beérkezett véleményeket és észrevételeket összefoglaltuk és megküldtük a tervekészítőnek, valamint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságnak.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A legfontosabb beérkezett észrevételek:

Kommunikáció címzettje	Visszajelzett? (tartalom)	Hogyan?	Beépült a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Érintett önkormányzatok (Paszab, Tiszabercel)	igen (A jelenlegi támogatási rendszer megvitatása).	fórumon megjelentek	nem	A terv módosítását igénylő észrevétel nem történt.
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség	igen (Növénytelepítést a „Közutak tervezése” című ÚT 2-1.201. számú útügyi műszaki előírásban foglaltaknak megfelelően kell elvégezni. Vasút környezetében történő növénytelepítéskor 206198. (XII.21.) KM rendelet, és a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. tv. 42/A § (1) bekezdésének betartása.)	levélben	nem	A terv módosítását igénylő észrevétel nem történt.
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság, Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály	igen (A fenntartási tervnek igazodnia kell a 2009. évi XXXVII. törvény 112 § (3) bekezdés 2. pontja alapján kihirdetésre került erdőtervrendeletek, előírásaihoz, valamint az Országos Erdőállomány adatai és előírásaihoz.)	levélben	nem	A terv módosítását igénylő észrevétel nem történt.
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	igen (Élőhelytérkép véleményezése, a megalapozó vizsgálatok során nem detektált fajok javasolt státusára vonatkozó javaslatok)	fórumon és terepbejáráson megjelentek, írásban javasoltak, telefonos konzultáció történt	igen	Véleményüket a szakmai tervező figyelembe vette (élőhelytérkép végleges kialakítása, jelölő fajok javasolt jövőbeni státusa)
Vadásztársaságok	igen (A jelenlegi támogatási rendszer megvitatása).	forumon megjelentek	nem	A terv módosítását igénylő észrevétel nem történt.

A legfontosabb észrevételek, amelyek alapján a terv módosításra került:

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai véleményezték a terv megalapozását szolgáló élőhelytérképet, ennek alapján történt annak véglegesítése. A fenntartási tervet megalapozó vizsgálatok során nem detektált jelölő fajok jövőbeli státusára vonatkozó javaslat a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival való konzultáció alapján kerültek kialakításra.